

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

marec 1999 / šte. 3 / leto XXXV

stran 2: Značilnosti proizvodnje; stran 3: Spremljanje kakovosti; stran 4: Ne zamudite sami sebe; stran 5: Intervju s Silvom Rihtaričem; stran 6: Služba in družba; stran 7: Šport; stran 8: Nori pust

ZNAČILNOSTI PROIZVODNJE ALUMINIJA V PRETEKLEM LETU

V Talumu smo v preteklem letu v elektrolizah proizvedli 73.803 tone primarnega aluminija. V livarnah je neto proizvodnja znašala 85.617 ton. Glede doseženih tehnoloških parametrov in kakovosti naših proizvodov se je na ključnih elementih procesa nadaljeval pozitiven trend.

V elektrolizi C smo dosegli rekordno proizvodnjo. Bolj pomembno je, da so bili parametri kot so poraba energije - 13.272 kwh/tAl, poraba anod 423 kg/tAl in tokovni izkoristek 94,6 % bistveno boljši kot v zadnjih nekaj letih. Proizvodnja in parametri elektrolize B so bili z ozirom na stanje tehnologije, naprav in kadrov (pogodbeni delavci), nekoliko slabši. Poleg tega je potrebno poudariti, da smo imeli v preteklem letu v obeh elektrolizah le dve manjši poškodbi pri delu. V elektrolizi C nismo presegli dovoljenih mej emisij škodljivih plinov in prahu. Zaključili smo prvo fazo projekta posodobitve procesnega vodenja drugega nivoja. Za obe elektrolizi je zelo pomembno, da je na razpolago več energije (3 MW), ni omejevanja toka, kar z vidika vodenja elektroliz in produktivnosti procesa pomeni precejšnje pridobitev. Količinska proizvodnja anod je zadostila potrebam elektroliz. Kvaliteta anod še vedno niha. Z ozirom na začete in predvidene izboljšave procesa lahko pričakujemo tudi na tem področju boljše rezultate.

V livarnah je bil obseg proizvodnje manjši od planiranega, ker je zaradi ekonomskih razlogov (cene) pretopljeno manj dodatnega tujega aluminija. Skupni delež kakovostnega izmeta livarne se je znižal iz 1,7 na 1,3 odstotke. Torej, izboljšave niso več tako skokovite kot dosedaj, ker se približujejo mejnim (optimalnim) vrednostim, ki jih z obstoječo tehnologijo lahko obvladamo. Med pozitivne kazalce dogajanj v livarnah v preteklem letu lahko še prištejemo: samo dva večja izpada v proizvodnji - homogenizacijska peč in iztok aluminija na liniji za brame, odgor aluminija pri pretapljanju se je gibal le okoli 1,8 odstotkov, zelo malo je bilo kasnitev proizvodnih rokov, reklamacij kupcev je bilo manj, kot v letu 1997, poškodb pri delu je bilo samo 6 in sama organizacija dela v livarnah je potekala mnogo bolj načrtno. Med negativne kazalce je potrebno prišteti: višji delež tehnološkega izmeta od planiranega in povečan izmet pri bramah in širokemu traku.

Kot kaže je bilo preteklo leto za Talum tudi iz poslovnega vidika uspešno. Sklenjena pogodba o dobavi energije je končno postavila stvari na pravo mesto. Zanimivo je, da tudi drugi proizvajalci aluminija v glavnem poročajo o uspešnem poslovanju, kljub temu, da je bila cena alumi-

nija zelo nizka in je lani znašala samo 1.360 USD/tAl. Tako je naš poslovni partner Hydro Aluminium pri proizvodnji 740.000 ton v letu 1998 ustvaril 237 mio USD prihodka iz poslovanja. Zato se postavlja vprašanje?, če bi bila cena aluminija višja, na primer 1.600 USD/tAl, kot je bila leta 1997, ali več kot 2.000 USD/tAl, kot so jo nekateri napovedovali? Razmere v letu 1998 so pokazale, da na poslovanje firm, pri tako nepričakovanih padcih cen, najbolj vpliva količina proizvedenega aluminija in tehnološki nivo proizvodnje oziroma kvaliteta izdelkov. Razlogov za padec cene aluminija na svetovnem tržišču je več, toda najbolj vplivna je kriza v Aziji, ki je izničila nekoliko večje povpraševanje po aluminiju v Evropi in ZDA. Večina analitikov meni, da je za poslovanje najbolj ugodna konstantna cena aluminija v daljšem obdobju, tudi če je nekoliko nižja, ker se ostale razmere poslovanja temu prilagodijo.

Svetovne kapacitete proizvodnje aluminija znašajo danes okrog 24 mio ton na leto. Iz podatkov o razvojnih planih in analizah gibanja porabe aluminija v svetu aluminij ima aluminij dobro perspektivo. Skoraj povsod je opaziti tehnološko posodobitev in povečanje kapacitet. Trenutno je največja moderna elektroliza v Južni Afriki - Billiton Hillside s 525.000 ton/leto. Čez dve do tri leta bo največja proizvodnja na eni lokaciji v Avstraliji (Tomago), kapacitete 660.000 ton/leto. Večino proizvodnje,

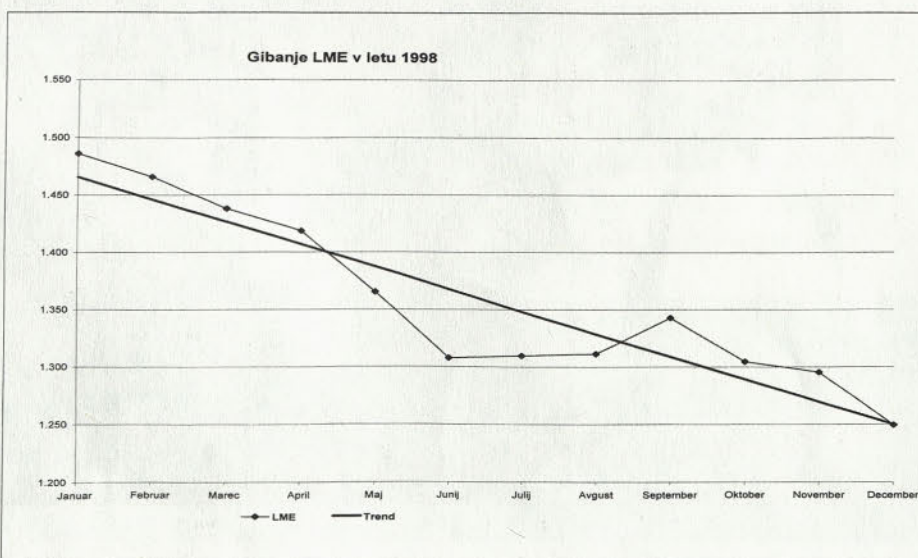
kot je vidno iz diagrama, imajo v rokah velike družbe. Male firme iz leta v leto izginjajo s spiska proizvajalcev zaradi zastarelosti in tržnih razmer ali pa postajajo del velikih. Tako je celotna proizvodnja Italije in Španije v rokah Alcoa (ZDA). Celotno poslovanje firme Aluminij Podgorica (Črna Gora) je prevzela družba Glencore iz Švice, kar je še zadnje upanje, da se ohrani pri življenju tako velik kompleks. Tudi veliki se med seboj združujejo, primer Alcoa-Alumax. Ne smemo pozabiti, da je vsaka velika družba sestavljena iz malih enot, in da je vsaka enota sama odgovorna za svoje poslovanje, sicer bo dejansko ugasnila.

Tudi perspektiva Taluma je povezana s pridobitvijo strateškega partnerja, toda to kar smo dosedaj naredili na razvojno organizacijskem področju in kar načrtujemo v prihodnje, so naši argumenti za enakopravno sodelovanje z razvitimi. Ena od prednosti, ki bi jih imeli znotraj velike družbe, je tudi ta, da nam omogoči preživetje ob ekstremno slabih pogojih poslovanja, ki se bodo v prihodnosti zanesljivo pojavljali.

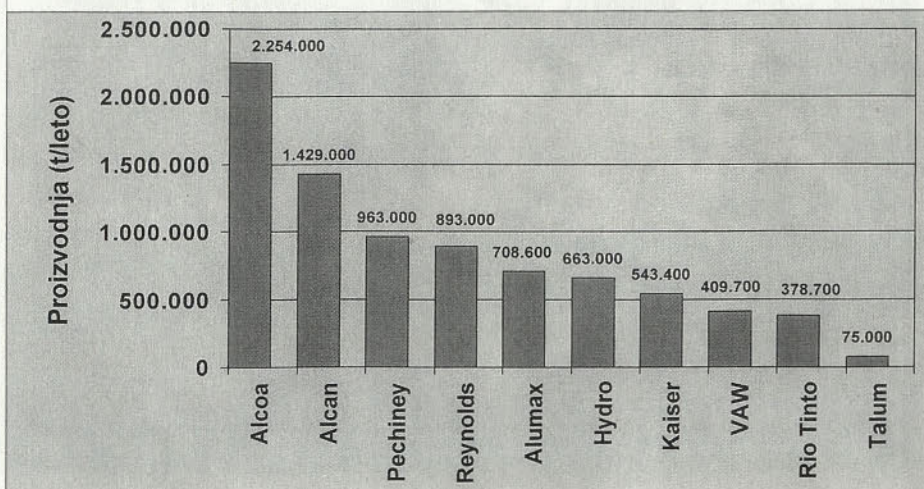
Ivo Ercegović

Zelene barake ni več

Če prideš prepozno, ostane le dim. Tako se mi je zgodilo tisti dan, ko so podrl in zakurili še zadnje ostanke zelene lesene barake, ki so jo postavili že Nemci takoj na začetku izgradnje tovarne. Po drugi svetovni vojni so bile v njej pisarne, kar lep čas finančna služba. Pravijo, da bodo betonska tla odslej služila za parkiranje tovornjakov.

Letna proizvodnja Al največjih svetovnih proizvajalcev

Kakovost

STALNO SPREMLJANJE KAKOVOSTI

"Podjetja se za pridobitev certifikata kakovosti odločajo iz več razlogov, mi smo se zato, da postanemo na trgu bolj prepoznavni, bolj konkurenčni, da svojim kupcem lahko dokazujemo, da smo urejeni in zanesljivi, da zaradi boljše in preglednejše organiziranost zmanjšamo stroške poslovanja..."

Po dveh letih vzdrževanja in izpolnjevanja uvedenega sistema lahko preverjamo v kolikšni meri smo izbrali prave rešitve in so se naša pričakovanja uresničila. Različni podatki in kazalniki povezani s kakovostjo so nam ves čas v pomoč in spodbudo, saj z njihovo pomočjo sprejemamo nove, višje cilje," je povedala Karmen Jošt, vodja oddelka za kakovost, ko nam je pripravila povzetek iz poročila o delovanju sistema kakovosti v preteklem letu.

Za minulo leto vam predstavljamo kratek povzetek delovanja sistema kakovosti in podajamo oceno uresničevanja ciljev zastavljene politike kakovosti.

- Zastavljeno 20% znižanje deleža neskladnih proizvodov (kakov. izmet) smo skupno za Talum dosegli, izjeme so le nekateri proizvodi.
- Števila in stroškov reklamacij kupcev nam ni uspelo znižati za 20%.
- Z ocenjevanjem dobaviteljev vhodnih materialov in uvrščanjem v Talumovo listo dobaviteljev je izločenih vse več slabih dobaviteljev.
- Spremljanje trenda stroškov kakovosti je pokazalo rahel porast, ki je posledica sistema vrednotenja. Dosežen je nivo 2% skupnih stroškov.
- Dokumentirali smo odgovornosti in pooblastila ter postopke procesa usposabljanja. Poudarek smo dali na kakovost in metode usposabljanja v neposredni proizvodnji.
- Kakovost opravljenega dela kot ključni element za nagrajevanje in napredovanje je bilo možno dejansko ugotavljati.

Kot pomembnejše aktivnosti pri delovanju sistema kakovosti v preteklem letu bi omenila naslednje:

- Potekale so aktivnosti spreminjanja dokumentacije (navodil za izvajalce del) v smislu prilagajanja spremembam in poenostavljanja vsebine.
- Odločili smo se, da vpeljemo elektronsko obladovanje dokumentov in izvedli prve aktivnosti za vzpostavitev sistema (intranet).
- Uvedli smo ocenjevanje izvajalcev storitev, ki jih bo potrebno še dodati v skupno listo dobaviteljev Taluma.
- Iz vrnjenih odgovorov anket kupcev je bila izdelana analiza rezultatov iz katere smo dobili oceno zadovoljstva kupcev. Rezultati kažejo, da nas kupci uvrščajo med dobre dobavitelje.

- Sistemu spremljanja in reševanja reklamacij kupcev smo dodali tudi spremljanje notranjih reklamacij (med delovnimi enotami).

Na osnovi vseh teh zaključkov in vizije Taluma smo dopolnili politiko kakovosti za leto 1999 in dodali nekaj povsem novih ciljev. Zadali smo si nalogo - izvesti anketo zadovoljstva zaposlenih, da bi izboljšali produktivnost posameznikov in skupin na račun boljših in bolje definiranih odnosov v organizaciji. Opredelili bomo pomembne poslovne procese in zanje definirati odgovornosti in pristojnosti.

Poudariti je treba tudi vedno prisotno skrb za ohranjanje

naravnih virov. Sistem vodenja podjetja z vidika varovanja okolja nameravamo potrditi z vpostavitvijo sistema ISO 14000, saj bo to slej ko prej od nas zahtevala družba kot celota.

V Talumu smo certifikat kakovosti prejeli že leta 1996. Od takrat do danes smo sistem kakovosti vseskozi razvijali in dograjevali ter vanj začeli dodajati tudi posamezne zahteve modela poslovne odličnosti. Letos se pripravljamo na ponovno certifikacijsko presojo, kajti veljavnost certifikata ISO 9001 je tri leta, nato je potrebno sistem ponovno certificirati. Presoja bo v drugi polovici septembra.

Karmen Jošt

Varstvo pri delu v letu 1998

Poškodbe

Oceno varstva pri delu ugotavljamo predvsem na podlagi števila poškodb pri delu in na osnovi števila izgubljenih delovnih dni zaradi poškodb pri delu.

Podatki kažejo, da se je lani število poškodb pri delu, v primerjavi s prejšnjimi

leti, bistveno zmanjšalo.

V letu 1998 se je pripetilo 35 poškodb pri delu in 13 poškodb na poti.

V letu 1997 pa se je pripetilo 57 poškodb pri delu in 7 poškodb na poti. Število poškodb pri delu se je zmanjšalo za 38 odstotkov.

V letu 1998 se je zmanjšalo tudi število izgubljenih dni zaradi poškodb pri delu za 15 odstotkov v primerjavi z letom 1997.

V letu 1998 smo izgubili skupno 1451 delovnih dni:

Za poškodbe z bolniškim staležem do 8 ur

smo izgubili 10 dni; za poškodbe pri delu (prijavljene na obrazcu ER-8) smo izgubili 701 dan; za poškodbe na poti (prijavljene na obrazcu ER-8) pa 402 dni.

Stroški za osebna zaščitna sredstva

Stroški za osebno varstvo so v letu 1998 v primerjavi z letom poprej narasli od 54.967.450 SIT na 59.668.235 SIT.

V letu 1997 so bili stroški nižji predvsem zato, ker smo koristili zaloge iz priročnih skladišč, ki pa jih lani ni bilo več, zato je povečanje za 7,5 odstotkov realno pričakovano.

Cilji v letu 1999

Zmanjšanje poškodb pri delu za 20 odstotkov.

Periodični pregledi delovnih naprav in priprav.

Periodično usposabljanje za varno opravljanje dela.

Dosledna uporaba sredstev in opreme za varno in zdravo delo.

Uvesti sistem motiviranja za varno delo.

Redno in korektno (mesečno) obveščanje zaposlene in vodstvo družbe o stanju na področju varstva pri delu.

V.P.

Kadrovske

ODSOTNOST ZARADI ZDRAVSTVENIH RAZLOGOV V TALUMU

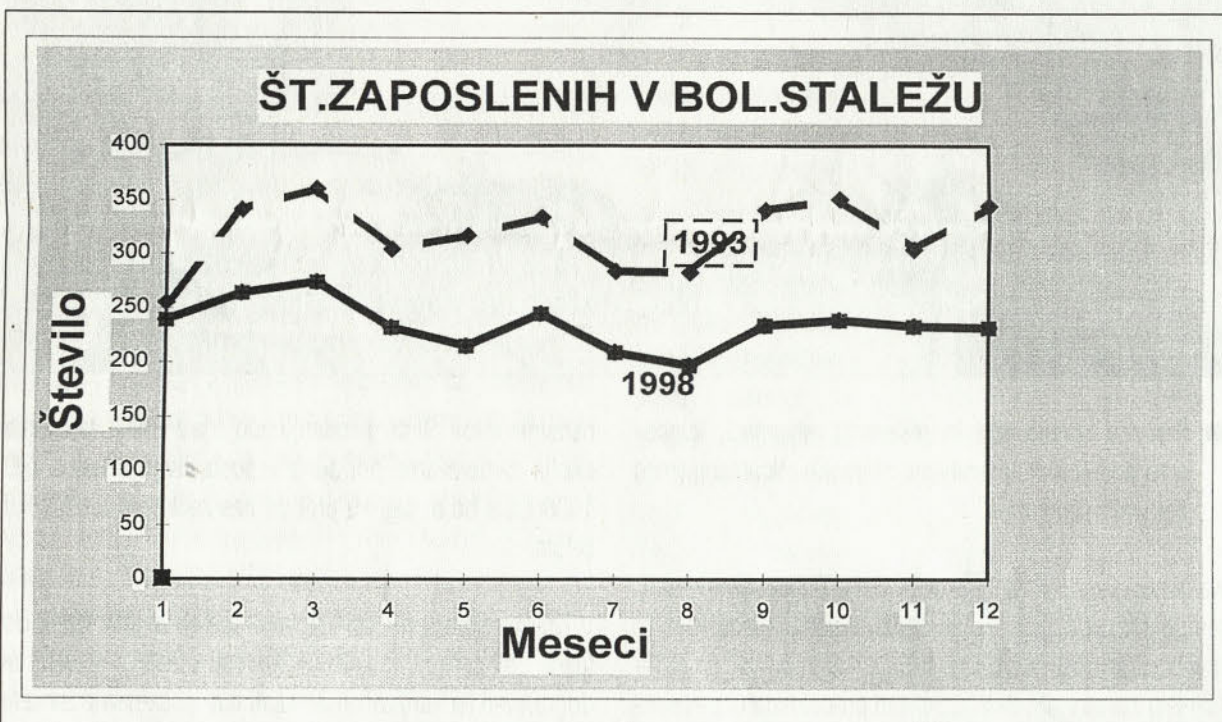
LETO	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Število izgubljenih ur	212.280	226.280	221.160	195.304	162.472	159.064
Število izgubljenih dni	26.535	28.285	27.645	24.413	20.309	19.883
Št. izgubljenih dni na zaposl.	20,9	23,9	24,5	22,01	19,0	19,9
% zdravstvene odsotnosti	8,3	9,5	9,7	8,4	7,3	7,6

Do konca leta 1998 ni bilo v bolniškem staležu 168 zaposlenih.

Opomba: odsotnost zaradi porodniške ni všteta

V povprečju je bil vsak zaposleni leta 1998 zaradi zdravstvenih razlogov odsoten 19,9 dni.

Število izgubljenih dni na zaposlenega zaradi zdravstvenih razlogov je bilo v 1998 nižje kot leta 1993, ki je izbrano kot primerjava v Talumu (leta 1993 je bilo v veliki meri stabilizirano stanje po obsežnejšem prestrukturiranju podjetja, hkrati so že delovala pravila izbora osebnega zdravnika in so ukinjene obratne ambulante).

Ne zamudite sami sebe!

Valentinovo, osmi marec, materinski dan, rojstni dan in še kakšen dan je, ko govorimo o ljubezni. Ali o njej tudi razmišljamo? Beseda brez omejitev, praznoprav pojem brez omejitev.

Začela sem brati zanimivo knjigo Živimo, ljubimo in se učimo, avtorja Lea F. Buscaglia, ki je na eni od ameriških univerz predaval o ljubezni in imel nabito polne predavalnice. Zanimivo, kako razlaga človeka, ki ljubi. Pravi, da ima ta najprej rad sebe in njegova odgovornost je, da se izoblikuje.

"S spoznavanjem samega sebe, z razvijanjem, z ugotavljanjem, kdo sploh ste in kakšen naj bi bil vaš prispevek, boste imeli v življenju največ težav, pa čeprav bi jih s tem morali imeti najmanj. Posvetite se torej temu procesu nastajanja, da se boste potem lahko razdajali. Najbolj čudovita lastnost našega jaza je njegova neoprijemljivost. Kar ostane za nami, se ne da otipati. V tem je ves čar. V tem je ves pomen. To je to, kar ste. Če vam bo to uspelo, boste s svojo zapuščino osrečili vse, ki se jih bo vaše življenje dotikalo," govori v svojih predavanjih.

"Najtežja bitka v vašem življenju bo bitka za vaš lastni jaz. Do konca življenja bo trajal ta boj, ker se bodo drugi trudili, da bi lahko po mili volji razpolagali z vami. Če se vdete in izdate svoj jaz, vam ne preostane prav nič več. Nasprotno pa, če zberete vse svoje delce in jih držite skupaj, postane te resnični vi. Šele takrat, ko vam bo to uspelo, boste lahko rekli: Sem, postal sem jaz. Ljubim, ker vam dajem vse, kar sem. Ne zamudite sami sebe! Videli boste, da vašemu jazu ne bo nikoli konca. Vaši skriti potenciali so brezmejni. Doslej še nikomur ni uspelo postaviti meja človeškim potencialom.

Tistega dne, ko boste spoznali svojo edinstvenost, bo velik praznik. Nič ni naključnega. Ste posebna kombinacija, narejena z namenom - nikar ne verjemite nikomur, ki bi vas prepričeval o nasprotnem, tudi, če bi trdil, da je namen iluzija. Določena kombinacija ste, da lahko počnete to, kar je za vas pomembno. Nikoli se ne vdajte prepričanju, da nimate česa prispevati. Svet je neverjetna in nikoli končana tapiserija in samo vi lahko stekete tisti drobni košček v njej, ki pripada vam."

Prav dobrodošle so mi bile vrstice v dneh, ko mi je zmanjkovalo poguma in upam, da tudi vas ne dolgočasijo.

Vera Peklar

Pride dan

Majhna pozornost je lahko tudi velika nagrada

V skupini vzdrževanja anod nas je 26 ljudi, ki smo opravili 41164 učinkovitih ur. Zanimljivo pa ni podatek, ki govori, da smo izgubili kar 3970 učinkovitih ur zaradi BO ali osem odstotkov.

Smo mlada skupina, zato preseneča sorazmerno velik delež BO, posebno, če upoštevamo, da je v skupini kar 6 delavcev, ki v letu 1998 niso imeli niti ure bolniškega staleža. Prav tem delavcem bi bilo verjetno potrebno nameniti nekaj pozornosti. Mislim, da si vsako podjetje želi zdrave in zadovoljne delavce, ki lahko ustvarjajo skozi celo leto brez nepredvidenih izostankov. Pozornost je lahko v obliki, kakšne manjše nagrade (ogled strokovnega sejma, morda gledališke predstave, ali vstopnica za kopališče). O tem smo govorili pred leti vodje različnih nivojev na eni izmed delovnih delavnic vodenja. Nagrade za podjetje ne bi predstavljale ravno velikega stroška.

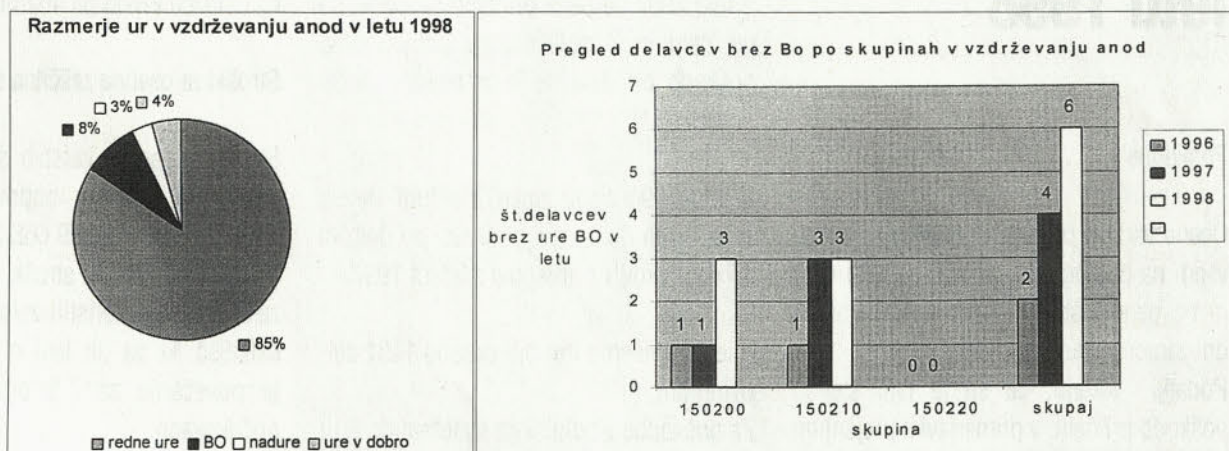
Za zaposlene pa je majhna pozornost lahko tudi velika nagrada!

V naši skupini vzdrževanja anod smo v letu 96 prvič javno povedali, da imamo dva delavca, ki nista imela niti enega izostanka BO. V naslednjem letu smo ugotovili, da so bili

že štirje, v preteklem letu jih je bilo že šest.

V podjetju je verjetno kar nekaj delavcev, ki marljivo delajo v svojih okoljih in bi bili vredni majhne pozornosti. Pokažimo jo! Verjamem, da jih bo naslednjič še več.

Bogdan Lukman

Silvo Rihtarič, direktor Intra Exip Eurocast

Milijon odlitih platišč v štirih letih

Ko je bil še fantič, je sanjal o hitrih avtomobilih in o tem, da bi bil kurent. Že malce odrasel, si je želel veliko mizarsko delavnico. O tem, da bi postal direktor, ni razmišljal nikoli. Zgodilo se je nepričakovano in sprejel je izziv. "Tam, kjer sem bil prej, je bilo premalo možnosti za izražanje," pravi. Tu jih ima veliko. Od 94. leta vodi firmo Intra Exip Eurocast, ki ima sedež v Nemčiji. Razpet je med firmo in družino, za katero pravi, da je fantastična in ga podpira v vsem.

Mnogo želja iz otroštva je uresničil. Ko mu je zdravnik svetoval, naj se giblje na svežem zraku, si je kupil motor. Ampak zato, da se zapelje do golfa ali tenisa in se kot preroben vrne k otrokoma in ženi. Pred kratkim je postal celo kurent in v Ameriki na svetovnem prvenstvu spoznal, da je promocija Slovenije v "kurentiji" težaško, vendar lepo delo.

Mizarske delavnice pa še vedno nima, čeprav je naredil veliko stvari iz lesa, ki so unikati. Na primer fotelj iz vrbovega štora sredi dnevne sobe. Estetika in uporabnost se pri njem tesno povezujeta. Postavil je hišo ob kateri se velikokrat kdo ustavi in jo opazuje, ker je drugačna, nenavadna. Njemu in ženi pa je tako všeč, da naslednjič ničesar ne bi postavila drugače.

Zakaj so se pri Intri odločili za proizvodnjo litih platišč v Kidričevem?

Silvo Rihtarič: Intra je v Kidričevem kupovala zlitine za lastno proizvodnjo in je bil Talum njen zanesljiv partner. Odtehtalo pa je tudi mnenje Nemcev, da smo jim Slovenci med vsemi državami vzhodne Evrope, ki so bile še v igri, po delovni mentaliteti najbolj podobni.

Intra ima v domovini proizvodnjo na dveh mestih, ki sta med seboj oddaljeni okoli dvesto kilometrov. V mestu Bruchsal, kjer je sedež firme imajo nadaljnjo obdelavo, končno obdelavo in skladišče. Livarna je v mestu Burbach in je po zmogljivosti približno trikrat večja od naše.

Leta 1995 smo začeli z gradnjo in učenjem v Nemčiji. To so bili časi, ko smo polni entuziazma delali in želeli še nekaj več, ne da bi mislili na denar. Proizvodnja je stekla 31. marca 95, ko smo ob enajsti uri in petnajst minut odlili prvo platišče. Takrat nas je bilo šest. Postopoma smo dvigovali kvaliteto in zmogljivosti ter v štirih letih odlili milijon platišč. Po podatkih, ki jih imam, smo največja aluminijaska livarna v Sloveniji. Mesečno prevzamemo tudi do 400 ton materiala. Lani smo od Taluma prevzeli 4000 ton aluminija.

Niste imeli nobenih začetnih težav?

Silvo Rihtarič: Seveda smo jih imeli. Največ dogovarjanj je bilo z Elesom zaradi električne energije. Vse se je uredilo, ko smo kupili svojo lastno priključno moč. Ostale stvari so se odvijale v skladu s potrebami naročnikov. Posebej pomembno za nas je bilo lansko leto, ko smo naredili korak naprej v tehnologiji - izboljšali smo kvaliteto. Trenutni trend v avtomobilski industriji je prva vgradnja platišč, to pomeni tam, kjer avtomobil sestavljajo. Med prodajo na trg in prodajo direktno v avtomobilsko industrijo je razlika, kajti slednja je zahtevnejša in odstopanj pri kvaliteti ne sme biti.

Je res, da platišče odlito v Kidričevem "nastopa" v Oplovi televizijski reklamami v Nemčiji?

Silvo Rihtarič: To je res. Pred štirimi leti smo se še učili v Nemčiji, zdaj pa lahko z gotovostjo rečem, kar nam priznavajo tudi lastniki, da se za proizvodnjo prve vgradnje lahko zahvalijo prav nam. Čeprav uporabljamo enako zlitino, prihaja do velikih razlik v mehanskih lastnostih platišč. Mi smo šli po lastni poti, ker smo pravočasno zaznali probleme, ki so pestili Nemce. Gre za spremembe v tehnologiji in naša platišča so boljša.

Sodelovanje z avtomobilsko industrijo ni enostavno. Vse je "našpanano" do skrajnosti: od kvalitete do cene. Končno pa gre tudi nam za ekonomiko. Prvi dve leti smo poslovali z izgubo, zadnji dve pa z nekaj dobička. Sami izredno veliko investiramo. Naši stroji delajo 24 ur na dan, sedem dni na teden in tako dalje čez celo leto, zmorejo pa seveda določeno število obratovnih ur. Veliko nam pomeni lanski zagon peči na ta način, da iz Talumove peči, kjer se pripravlja zlitina, lijemmo talino v našo peč v tekoči obliki. Čas litja traja 20

ali 25 minut, lahko tudi nekaj več oziroma manj. Talum tako ne vliva več v hlebčke, nam pa jih ni potrebno taliti. Investicija se je poplačala v tričetrt leta in obe strani sta zadovoljni.

Konec leta pričakujemo še eno peč, ki bo omogočala lažjo manipulacijo s talino. Obdelava taline je kakor priprava dobre juhe. Vse je odvisno od začimb.

V Kidričevem torej dodajate prave začimbe.

Silvo Rihtarič: To je naše. Ti dodatki dajejo našim platiščem zelo dobre mehanske lastnosti. Znano je, da se v avtomobilski industriji vedno vliva serija poskusnih platišč. To že nekaj časa delamo pri nas, kar pomeni, da je tehnologija res dodelana.

Toda to nas ne sme uspavati. Tudi dobra livarna se lahko čez noč zapre. Vse je odvisno od zastavljenih poslov. Moramo biti zelo fleksibilni. V zelo kratkem času lahko spremenimo livne zlitine. V mesecu dni lahko delamo s tremi različnimi zlitinami. Trg je neizprosno in nenehno se mu moramo prilagajati.

Trenutna prednost je to, da obvladamo tehnologijo. Pri enakih mehanskih lastnostih naredimo lažje platišče. Vlivamo za 0,4 kg lažjo verzijo, kar znese pri štirih kolesih na avtomobilu 1,2 kg manj teže. Za avtomobilsko industrijo je to omembe vredno, mi pa prihranimo material.

Bistvo je v tem, da delamo večja, a lažja platišča. Trend v avtomobilski industriji gre v to smer.

Vivate lahko le avtomobilska platišča?

Silvo Rihtarič: Stroji so namenjeni zahtevnejšim odlitkom, torej bi lahko delali še kaj drugega, toda v matični firmi se s tem niso strinjali. Jeseni in pozimi imamo nekaj predaha, kajti prodaja platišč je sezonska.

O spremembah odločate tukaj ali skupaj z matično firmo?

Silvo Rihtarič: Skupaj z matično firmo se usklajujemo. Kadar gre za majhne stvari, ni težav, če je kaj večjega, je potrebno dobiti soglasje. Za primer lahko naveden ravno litje tega lažjega platišča, ko sem se moral dobesedno skregati z vodjem konstrukcije v matični firmi, preden je pristal na spremembo, kajti on jo je moral v najkrajšem času predstaviti pri Oplu. Pa smo našli kompromis. Kadar vem, da imam prav in da je v prid firme, vztrajam. Drugače pa ima matična firma dnevne podatke (po faksu) o tem, kaj smo delali danes in kaj bomo jutri.

V kakšnem odnosu sta Talum in Intra?

Silvo Rihtarič: Smo zanimiva kombinacija. Talum in Intra sta v direktnem odnosu: prodajalec in kupec. Kot partnerja se najmeta v naši firmi.

Število zaposlenih se je dvignilo na 57 delavcev. O novosprejetih odločate sami? Kaj pa o ceni vaših izdelkov?

Silvo Rihtarič: O tem, kdo bo delal v Intri imam res proste roke. Seveda pa poslušam in tudi upoštevam sugestije kadrovske službe.

O ceni razpravljajo v matični firmi in jo določajo v vsakem četrletju. Mi dobimo plačan material in provizijo za odlitje. Živimo od marže. Preživimo z dobrim delom in mnogo odrekovanja. Če bi delali slabše, bi bili gotovo v rdečih številkah.

Govorili ste o prihranku materiala. Ste ob tej in podobnih priložnostih pričakovali kakšno nagrado?

Silvo Rihtarič: Ne. To je sestavni del našega dela. Priti do tod je pomenilo iti skozi določene faze razvoja in se nekaj naučiti. Delamo tako, da bi lahko odlili še drugi, tretji in tako dalje milijon. Kako pa se zna človek prodajati, to je nekaj drugega. Če sem dober, mi to ni potrebno. Lastnik me bo temu primerno nagradil, če ne, bom šel.

Ste že kdaj pomislili tudi na to?

Silvo Rihtarič: Kar nekajkrat, a sem si premislil. Ugotovil sem, da denar ni vse, ampak ljudje. Prednost dajem človeškim odnosom. Res smo super ekipa. Letos sem prvič po štirih letih preživel nekaj brezskrbnih dni dopusta med tekočo proizvodnjo, ker sem zaupal ekipi, ki vodi proizvodnjo.

Ali vaši ljudje že čutijo pripadnost firmi?

Silvo Rihtarič: Mislim, da čutijo veliko pripadnost. Če je ne bi, ne bi imeli takšnih uspehov. To opazijo tudi tujci. Pred nedavnim smo imeli na obisku vodjo proizvodnje iz matične firme in bil je navdušen nad našim sistemom dela in odnosi med ljudmi.

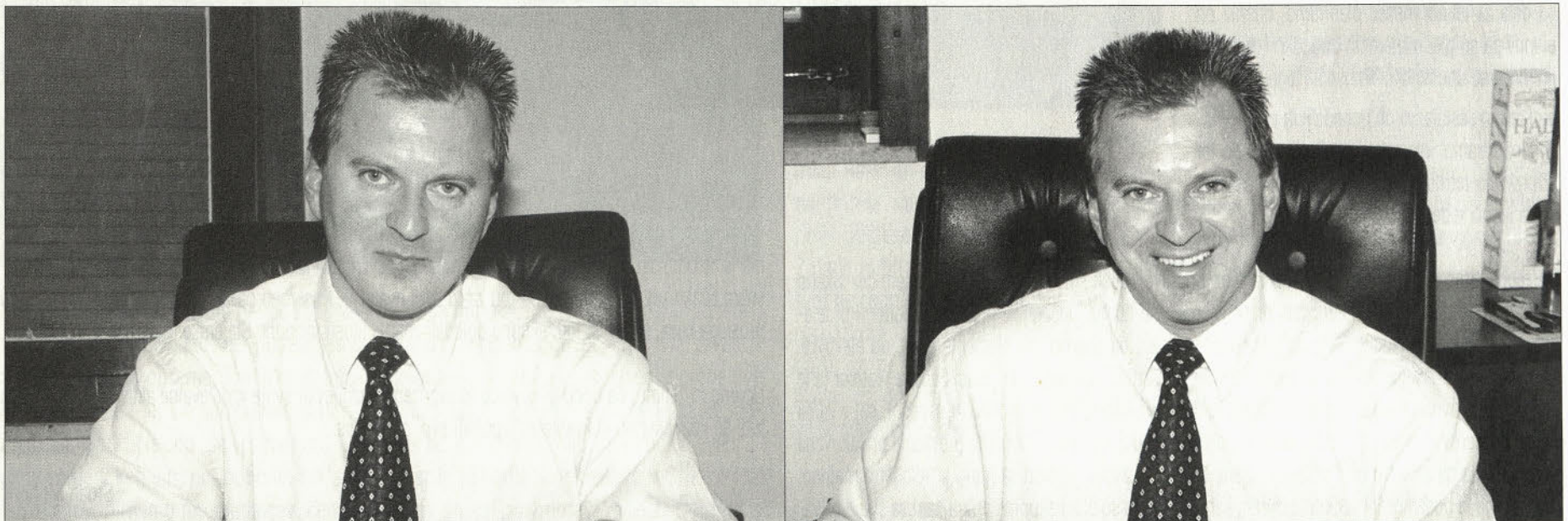
Ste veliko časa v proizvodnji? Tudi v prostem času razmišljate o firmi?

Silvo Rihtarič: Za moje pojme sem v proizvodnji premalo. Odkar imam vodjo proizvodnje in tehnologa, sem zelo razbremenjen in se posvečam novim projektom in investicijam.

Trudim se, da bi proste ure posvetil sebi in družini, ampak popolnoma se ne da "izklopiti".

Ko se zjutraj zbudim, je prva misel firma.

Vera Peklarič

Iz življenja organizacijske enote vzdrževanja vozil

Služba in družba

Predstaviti vam želim skupino, ki v naši tovarni vzdržuje vozila. Seveda vozila, ki jih vzdržujejo niso navadna osebna vozila, traktorji ali tovorna vozila. So specialna tehnološka vozila, ki jih izključno uporabljajo v tehnološkem procesu pridobivanja aluminija ali za prevoz nekaj ton tekočega aluminija pri temperaturi nad 800 °C ali vozila, s katerimi zdrobimo kriolitno skorjo na elektrolizni peči.

Proizvajalcev teh vozil na našem tržišču ni. Vsa ta vozila so proizvedena v eni izmed Evropskih držav: Francija, Holandija, Italija, Norveška ali Nemčija. Ta dejstva zahtevajo veliko znanja za pravilno ter efektivno delo vzdrževalne skupine. Pomembnost teh vozil je zelo velika. Ne znamo si predstavljati posledic v elektrolizi če bi na primer izpadla vozila za menjavo anod. Na kakšen način bi menjali anode, kdo bi to naredil, kakšne bi bile posledice za tehnološki proces pridobivanja aluminija?

Seveda se zavedamo, da do takšnega dogodka ne sme priti in na osnovi tega skrbimo z neprestanim izobraževanjem in izpopolnjevanjem znanja na vseh področjih, ki nam služijo, da kvalitetno izvršimo vzdrževalni poseg. Ta znanja pridobivamo na specializiranih seminarjih, iz literature ter nenazadnje ob obiskih sejmov pri nas in v tujini.

Na osnovi tega znanja in pridobljenih izkušenj je med člani te skupine prisotna primerna strokovnost. Ta zagotavlja vzdrževanje tudi zelo zahtevnih sklopov vozil, kot so hidravlični električni in pogonski agregati.

Velik poudarek dajemo delu na preventivi vozil in njihovim osnovnim sklopom. Osemdeset odstotkov vseh vzdrževalnih aktivnosti pomenijo preventivni pregledi, ki omogočajo pravočasno odkrivanje poškodb, staranje materiala, nenormalnih obrab in podobno. Ob pravočasni intervenciji se stroški popravila manjšajo, predvsem pa preprečimo nepredvideni izpad vozila, kar pa je najpomembnejše. Pohvaliti se moramo, da imamo tudi delavnico, ki je primerno opremljena in namenjena predvsem preventivnim pregledom in posegom.

Pri svojem delu smo tudi zadosti fleksibilni in se prilagajamo potrebam in zahtevam lastnikov vozil v primeru, da vozila ne morejo pogrešati. Seveda je tak dogovor možen le, ko tehnični kriteriji oz. stanje vozila to dovoljuje. Vsa predvidena dela za tekoči mesec planiramo, odmiki od planov pa so glede izjemnih dogodkov možni in jih moramo upoštevati. Na osnovi tega se v skupini redno sestajamo ob ponedeljkih ob 7³⁰ uri ter analiziramo intervencije v času vikenda ter pripravimo terminski plan vzdrževalnih aktivnosti za tekoči teden.

Da zagotovimo neprestano, strokovno in hitro odpravo napak smo organizirani predvsem čez vikend v dežurno skupino, ki je v neprestani pripravljenosti na domu. Dosegljiva je 24 ur z modernimi telekomunikacijskimi sredstvi. Skupina je sestavljena tako, da pokriva vse elemente vozil, od elektrike, hidravlike pogonskega motorja ter mehanskih delov vozila. Zagotavlja, da izpadla vozila, kolikor je le mogoče, ponovno aktivira. Ugotavljamo, da so člani te skupine zelo iznajdljivi in uspešni, saj v veliki večini primerov intervencije vozilo ponovno aktivirajo tako, da lahko normalno prevzame pričakovana dela. Seveda pa se v skupini pojavlja težava; število delavcev, ki tvori skupino je relativno majhno. Zaradi tega je posameznik večkrat dežuren, kar pomeni da so člani skupine prikrajšani za svoje priva-

tno življenje med vikendom.

To dejstvo nas vodi do zaključka, da pri svojem delu in pri odpravi napak na vozilih v rednih vzdrževalnih posegih kvalitetno odpravimo vse vzroke okvare. S tem lahko preventivno vplivamo na tiste potencialne izpade vozil, na katere lahko vplivamo sami.

Ves ta čas pa moramo dosledno skrbeti ter izvajati zahteve, ki izhajajo iz standardov kakovosti. Z upoštevanjem teh zahtev izvajamo svojo nalogo neprimerno lažje in enostavneje. Poznamo kvaliteto vgrajenih materialov in rezervnih delov, zaloge le teh so neprestano pod nadzorom, poznamo pod-izvajalce ter nivo njihovih uslug. Vsi nujni faktorji, ki so potrebni za kvalitetno, hitro in strokovno rešitev problema so neprestano preverjeni. S tem se zmanjšuje možnost nekontroliranih izpadov ali nenormalnih zastojev pri ponovnem aktiviranju vozil.

Velik poudarek pri našem delu je posvečen varstvu pri delu. Vsak posameznik se občasno izobražuje ter opravi izpit. Pri samem delu pa ga nadzira nadrejeni delavec. Le ta tudi skrbi za tehnično izpravnost vseh delovnih naprav ter priprav, s katerimi izvajamo vzdrževalne posege. Kvaliteta opravljenega dela je v veliki meri odvisna od kvalitetnih ter pravilno delujočih naprav in priprav.

V skupini je tudi nekaj delavcev s srednjo strokovno izobrazbo, kar je eden od pogojev za kvalitetno spremljanje tehničnega stanja vozil. Iz te sredine prihajajo predlogi in izvedbe tehničnih izboljšav na vozilih oz. njihovih sestavnih sklopih. Takšni predlogi so dobrodošli, da ne rečem nujni, saj je velika večina vozil relativno starih in s tem nujnih sprememb in izboljšav. Ena izmed zadnjih večjih sprememb je s pomočjo tehnologa za hidravliko nastala na prebijalcih kriolitne skorje, ki smo jih nabavili v Šibeniku. Ti so relativno stari in za določene sestavne dele in agregate ni bilo možno nabaviti potrebnih rezervnih delov. Skupno smo pri evropskih proizvajalcih poiskali potreben agregat - pogonsko os ter pogonsko hidravlično črpalko. Dele smo uspešno sestavili v celoto ter vgradili v štiri prebijalce. Ugotavljamo, da je sprememba uspela. Zmanjšala bo izpade vozil, stroške vzdrževalnih posegov in dežurna skupina bo nekoliko svobodneje preživela dežurne vikende. Čestitamo za omenjeni poseg.

Omeniti je potrebo, da se je v lanskem letu menjalo vodstvo te skupine. To nalogo je dobil dotedanji tehnolog Janez Kiseljak. Z veliko zagnanostjo se je lotil dela in tisti, ki sodelujejo z njim ali jim te delavnice nudijo vzdrževalno uslugo ugotavljajo, da je usluga kvalitetna ter

strokovna. Posebno pozornost je posvetil odnosom med sodelavci. Kot znan planinec in gorski vodnik je celotno skupino vzdrževanja vozil popeljal na Triglav. Marsikateri od prisotnih je bil na slovenskem očaku prvič. Trdijo, da so mu za to zelo hvaležni. Poskrbeti pa znajo tudi za strokovno izrabo prostega časa, saj so si tudi skupno ogledali znamenitosti vzhodne Štajerske in Jeruzalema.

Upamo in želimo, da bodo tako vneto in zagrizeno nadaljevali svoje vzdrževalne aktivnosti ter seveda tudi še kdaj skupno in kvalitetno izpolnili svoj prosti čas.

Srdan Mohorič

Skupina na slovenskem očaku

Redni ponedeljkov sestanek

ZA MALENKOST PREKRATKI...

Nadaljevali smo s povratnimi tekmami v rekreacijski ligi. V prvem krogu smo odpravili ekipo Cirkovc, ki se je celo tekmo močno upirala, tako da ni bilo moč narediti večje razlike. V drugem krogu smo bili prosti, nato je sledila odločilna tekma proti ekipi Policije iz Ptuja. Vedeli smo, da bo tekma "odločala" za drugo mesto v skupini (to vodi v play off za prvaka lige).

Tekma se je pričela zelo previdno na obeh straneh, večje razlike si ni priigrala nobena od ekip. V drugem polčasu enaka slika; brez večje razlike vse do tri minute pred koncem, ko smo pobegnili za pet košev, umirili smo igro, igrali na čas, nasprotna ekipa pa je postala nervozna in začela s taktičnimi prekrški. Podlegli smo psihološkemu pritisku in zadeli v končnici tekme premalo prostih metov, tako da je nasprotnik pol minute pred koncem uspel izenačiti. Na koncu smo prejeli tudi zelo nesrečen koš ob izteku igralnega časa in tekmo izgubili. Namesto podaljška - poraz in grenak priokus. Pa tako blizu je bilo.

Sledili sta naslednji dve tekmii, proti Oračem in nazadnje proti Majšperku. Prvakom skupine smo se dobro upirali, držali tempo, kaj več kot poraz za enajst košev žal nismo bili sposobni narediti. V zadnjem krogu smo se "znesli" nad ekipo Majšperka in vsaj delno popravili vtis. Tako kot zadnjo tekmo, bi bilo potrebno igrati nekoliko prej. Potem

bi bilo verjetno drugače....

Rezultati :

6. krog	TALUM : ŠD CIRKOVCE	62:54	(31:36)
7. krog		prosti	
8. krog	POLICIJA PTUJ : TALUM	56:54	(29:27)
9. krog	ORAČI : TALUM	74:61	(36:28)
10. krog	TALUM : ŠD MAJŠPERK	74:51	(45:30)

LESTVICA OBEH SKUPIN

SKUPINA A:

1. ORAČI	8	8	0	+219	16
2. POLICIJA PTUJ	8	4	4	- 52	12
3. TALUM	8	4	4	- 11	12
4. ŠD MAJŠPERK	8	3	5	- 48	11
5. ŠD CIRKOVCE	8	1	7	-108	9

(Ekipa Policije je uvrščena pred ekipo Talum-a zaradi boljšega medsebojnega količnika)

SKUPINA B

1. VETERANI	8	8	0	+227	16
2. ŠD KIDRIČEVO	8	5	3	+ 86	13

3. ŠD PTUJSKA GORA	8	3	5	-127	11
4. DORNAVA	8	2	6	- 25	10
5. ŠD PODLEHNIK	8	2	6	-161	10

(Ekipa Dornave je uvrščena pred ekipo Podlehnikar zaradi boljšega medsebojnega količnika)

Lestvica najboljših strelcev:

1. KOLARIČ Jože (Policija)	279 košev
2. KOSTANJEVEC Boštjan (Veterani)	251 košev
3. FRANGEŽ Matjaž (Cirkovce)	175 košev
4. HOJNIK Edi (Kidričevo)	170 košev
5. GOLOB Emil (Dornava)	151 košev

Tekme končnice sledijo v začetku marca, igra se na seštevek dveh tekem (doma in v gosteh), zmagovalca igrata za višje mesto, poraženca za nižje mesto.

Pari play offa :

Od 1. do 4. mesta : Orači : Policija Ptuj
Veterani : Šd Kidričevo

Od 5. do 8. mesta : Talum : Dornava
Šd Ptujaska gora : Šd Majšperk

Od 9. do 10. mesta : Šd Cirkovce : Šd Podlehnik

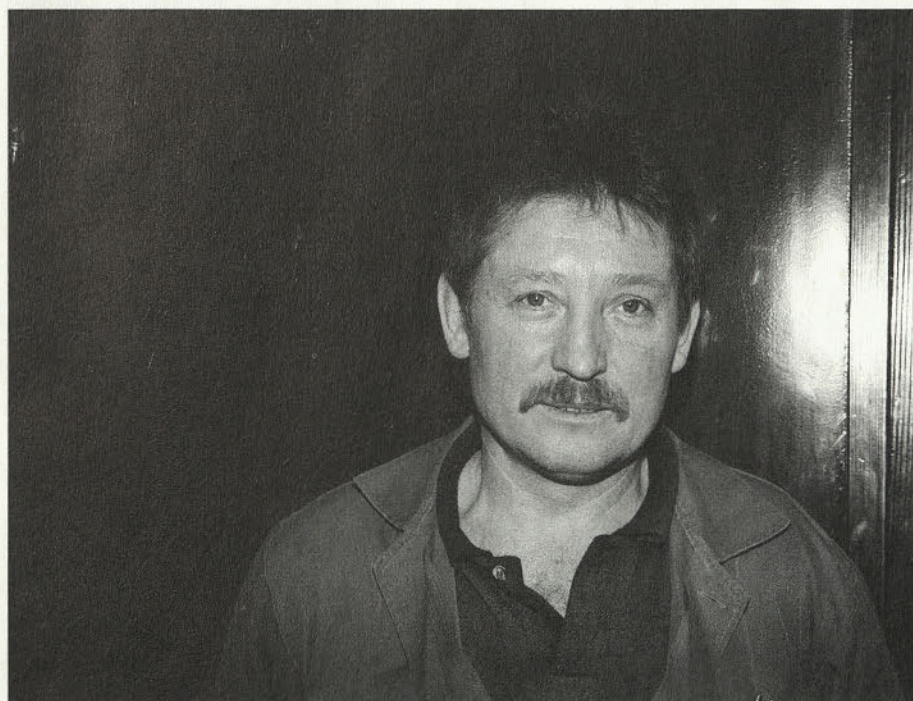
Športni pozdrav !

Radko Hojak

Občinsko prvenstvo v kegljanju

Drago Arnuš - zmagovalec

V januarju je bilo na Ptuju občinsko prvenstvo v kegljanju za ekipe in posamezno. V moški konkurenci je nastopilo 16 ekip, med njimi dve iz Taluma. Ekipa Talum I se je uvrstila na drugo mesto, ekipa Talum III pa na peto mesto. Med posamezniki je slavil Drago Arnuš.

"Ne vem, zakaj za kegljanje ni več zanimanja. Ni drag šport, ker ne potrebujemo posebne športne opreme. Trenirka in telovadna copati, pa je. Če samo pomislim na tenis ali golf! Ne da se primerjati. Za tekmovanja v kegljanju ni nobenih reklam, ne plakatov, nimamo niti gledalcev, čeprav

bi bila njihova spodbuda zelo dobrodošla." Tako je začel pogovor občinski prvak v kegljanju, sicer naš sodelavec iz predelave aluminija Drago Arnuš, ki se je za kegljanje odločil pred 22 leti, ko je bil še elektro-lizer in je hodil na rekreacijo v Crikvenico. Tam se je pravzaprav začelo. Čeprav je

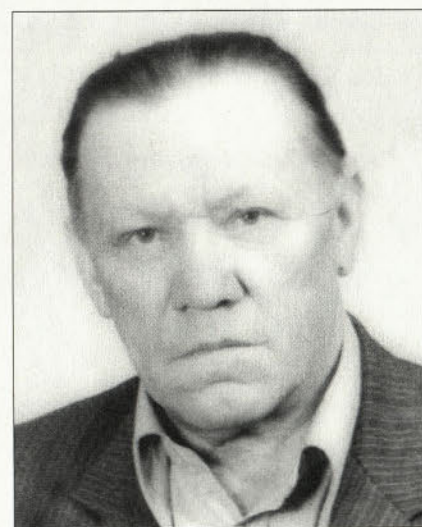
"hrbteničar", kot sam parvi, in je na invalidskem delovnem mestu, mu šport, ki ga goji, nikoli ni bil muka, ampak užitek in zadovoljstvo, ki mu pomaga, da se tudi na delovnem mestu boljše počuti.

Je član kluba Drava na Ptuju in seveda član sindikalnega športnega društva Talum, ki ima še nekaj kegljačev, a ne dovolj, zato so si morali za občinsko tekmovanje enega sposoditi, ker mora imeti ekipa štiri tekmovalce.

Na vprašanje, kako postaneš dober kegljač, je Drago Arnuš povedal: "Redno moraš trenirati, vzdrževati kondicijo, imeti občutek za lučaj in nekaj sreče. Jaz sem jo imel. Rajši imam tekmovanja z več lučaji, na primer na dvesto lučajev, ker se pri prvih petdesetih komaj ogrejem."

Zmage je bil vesel. Ni bila prva in upa, da tudi ne zadnja, zato že razmišlja o novi vitrini, kamor bo odlagal pokale. Zelo si želi, da bi se za ta šport odločilo več mladih. Pravi, da so vrata v klub Drava odprta vsak petek od osme ure zvečer.

Vera Peklarič

Zahvala

Ob smrti našega dragega moža, očeta in dedka **Rudolfa Mlakerja**, upokojenca Taluma

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in pokojnikovim sodelavcem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala sindikatu Taluma, g. Hinku Dasku za odigrano Tišino, Društvu invalidov in upokojenecv Kidričevo ter g. župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Amalija, sinova Slavko in Anton ter hčerka Marjetka z družinami.

Nori pust Zima zima bela

Predpustni čas je poseben čas v letu. Iz davnine pa do danes še vedno velja, da šeme prinašajo srečo in dobro letino, zato jih je treba lepo sprejeti in celo obdarovati. Staro pravilo, da se smejo šemiti le fantje in moški, ne drži več, zato smo v Talumu z veseljem pozdravili in z objavo v časopisu "obdarili" tri brhka dekleta. So bili poleg tudi fantje?

Korenčica

Feferonka

Peteršiljka

Maček iz RIP-a

Sneg mi je všeč, ampak kar je preveč, je preveč. Tisto jutro, 9. februarja, nas je skoraj zametlo. In kako smo se znašli? Mimogrede so mi povedali:

- Mož je vstal zgodaj, da je odmetal sneg do ceste. Potem sem lahko zapeljala iz garaže.
- Pol ure sem potreboval, da sem odkopal avto iz snega, saj ga je (parkiranega ob cesti) zasipal se plug.
- Kar na avtobus sem šla po gazi, ki so jo shodili že drugi pred menoj.
- Obstali smo na cesti, ker je enega od avtomobilov obrnilo počez in potem ni šlo ne nazaj ne naprej.
- Z ženo sva "kidala" sneg od 4. ure zjutraj, da sva okoli šeste lahko odšla na pot. Še prej sva seveda spila vroč čaj.

Miran Lipovac

Tudi v Talumu je bilo snega, da bi ohromil še proizvodnjo, če ne bi imeli za to skupine, ki se je lotila dela pravi čas in na pravem mestu, da je ob sedmih zjutraj lahko delo normalno steklo.

Še vedno "letimo" s tremi plugi, je povedal Miran Lipovac, vodja vzdrževanja železniških tirov, kamor po novem sodi čiščenje snega in posipavanje ter reševanje podobnih nadlog, ki se pojavijo v zimskem času, ko sva se pogovarjala četrtri dan po sneženju.

"To je moja prva zima, odkar sodi čiščenje v delokrog moje skupine. Najprej smo očistili najnужnejše, zdaj so na vrsti razna skladišča, odlagališča, zabojniki in še kup stvari, ki jih moramo rešiti.

Mislím, da smo velik del opravili že s tem, ko smo se dela lotili pravočasno. Že ob osmih zvečer smo začeli plužiti s tremi plugi in ob pol treh zjutraj smo poklicali na pomoč še enega iz cestnega prometa. Snega je bilo toliko, da smo ga morali odstranjevati tudi z ultom. Ves čas smo imeli enega človeka na rampi v hali B, kajti to je območje, kjer teče promet neprenehoma in do zastojev ne sme priti.

Moram pohvaliti ekipo, ki je večča raznih del in jo brez težav lahko pokličemo ob vsakem času. Tudi v takih zelo neugodnih razmerah, čeprav prihajajo vsi od daleč, od Žetal do Huma. Eden od njih je doma tako visoko, da je višja menda le Donačka gora, ampak tisto zasneženo jutro službe ni zamudil."

Vera Peklár

Plaketa Moškemu pevskemu zboru Talum

Na osrednji proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku so na Ptuju podelili tradicionalno veliko oljenko, male oljenke in druga priznanja tistim, ki ustvarjajo in ohranjajo kulturo slovenskega naroda. Letos so bili med njimi tudi naši pevci. Moški pevski zbor Talum je za petdesetletno delovanje prejel plaketo. Posebej pa tudi predsednik zbora Janez Krapša. Čestitamo!

V.P.

Kdo ve, komu je bil namenjen srček na steni ene od delovnih enot? Čisto slučajno pa so na klopcu pod njim sedle sodelavke Revitala Marija Pšajd, Romana Malinger in Majda Bedrač.

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d.d. 2325 Kidričevo, Tovarniška c. 10, telefon: 062 7995-112, telefaks: 062 7995-139. Izhaja mesečno v nakladi 2500 izvodov. Glavna in odgovorna urednica: Vera Peklár. Sodelavca: Darko Ferlinc in Ivo Ercegović. Fotografija: Stojan Kerbler, Darko Ferlinc, Vera Peklár. Računalniška obdelava: OK repro studio, Maribor. Tiskarna: Bezjak, Maribor.

Po mnenju Urada za informiranje sodi časopis ALUMINIJ med proizvode informativnega značaja, za katere se plačuje 5 odstotni prometni davek.